

Sygn. akt: III U 14/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Suchcicka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Emilia Kowalczyk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 czerwca 2015 r. **w O.**

sprawy z odwołania J. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania J. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 10.12.2014r. **znak** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. O. prawo do emerytury począwszy od dnia 01.11.2014r.;
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.12.2014r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił J. O. prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na nieudowodnienie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu przedmiotowej decyzji Zakład podał, że na dzień 01.01.1999r. ubezpieczony udowodnił okres pracy wynoszący 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających, w tym: 21 lat, 3 m-ce i 8 dni okresów składkowych, 4 m-ce okresów nieskładkowych oraz 3 lata, 4 m-ce i 22 dni okresów uzupełniających, tj. okresów pracy w gospodarstwie rolnym. Do ilości udokumentowanych okresów ubezpieczenia nie zaliczono odwołującemu następujących okresów:

- od 01.07.1989r. do 31.03.1990r., ponieważ z przedłożonych dokumentów wynikają rozbieżności dotyczące okresów ubezpieczenia. Nie można było jednoznacznie ustalić w jakich okresach odwołujący się przebywał na urloпах

bezpłatnych. Ponadto w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 08.05.2001r. zakład pracy podaje, że odwołujący się pracował na budowie eksportowej;

-od 01.10.1990r. do 31.10.1990r., ponieważ w tych okresach ww. przebywał na urlopie bezpłatnym;

-od 21.02.1981r. do 16.03.1981r., ponieważ okres urlopu wykorzystywanego po pracy na kontrakcie zagranicznym w powołanej ustawie z dnia 17.12.1998r. nie został wymieniony jako okres składkowy lub nieskładkowy.

Do pracy w szczególnych warunkach uwzględniono 1 rok i 28 dni.

Organ emerytalny nie uwzględnił okresu pracy w szczególnych warunkach w Zakładzie (...) w W..

Ostatecznie w decyzji z dnia 01.06.2015r. ZUS uwzględnił odwołującemu okresy pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lat, 4 miesięcy i 13 dni. Ogólny okres pracy wyniósł 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających, w tym: 21 lat, 3 m-ce i 8 dni okresów składkowych, 4 m-ce okresów nieskładkowych oraz 5 lat, 5 m-cy i 4 dni okresów uzupełniających, tj. okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

(dowody: decyzja z dnia 10.12.2014r. i 01.06.2015r., odp. na odwołanie – k. 6- 7 a.s., pismo ZUS- k. 50 a.s.)

W odwołaniu wniesionym od powyższej decyzji z dnia 10.12.2014r. J. O. podniósł, że spełnia warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, gdyż w okresie od 27.05.1977r. do 31.05.1991r. pracował w Zakładzie (...) w W. jako kierowca samochodów ciężarowych. Wniósł o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania służby wojskowej do 15.04.1976r. i zatrudnienia w (...) w S.. Na okoliczność pracy w szczególnych warunkach w zakwestionowanym przez ZUS okresie domagał się przeprowadzenia dowodu z zeznań wskazanych w odwołaniu świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości z przyczyn tożsamych z tymi, które wskazano w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Jak O., urodzony w dniu (...), złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w P. w dniu 12.11.2014r. wniosek o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 15.10.2014r. odwołujący ukończył 60 lat. Odwołujący się nie jest członkiem OFE.

Na dzień 01.01.1999r. udowodnił okres zatrudnienia w szczególnych warunkach na 2 lata, 4 miesiące i 13 dni.

[okoliczności bezsporne, vide wniosek k: 1-3, karta przebiegu zatrudnienia k: 30 akt ZUS nr 028045884]

W spornym okresie od 27.05.1977r. do 31.05.1991r. J. O. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie (...) w W. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego. Stanowiska wpisywane w angażach to kierowca, kierowca (...) kierowca samochodu ciężarowego.

Zakład zajmował się budową elektrowni, szpitali, bloków z wielkiej płyty, wałów na Ł., rozbudową (...) w O.. Były tam samochody ciężarowe, takie jak U., T., K., którymi przewożono, m.in.: materiały budowlane, żwir, piasek, tłuczeń, beton.

Siedziba firmy mieściła się w W., zaś Oddział był w O., pracowników delegowano także do na Oddział budów” w Czechosłowacji.

Odwołujący się J. O. pracował w Oddziale w O.. Był także delegowany do budowy na Oddział budów” w Czechosłowacji. W całym spornym okresie pracy zajmował stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, w pełnym wymiarze czasu, co najmniej 8 godzin dziennie, a nawet i więcej. Najczęściej jeździł K.. Podczas zatrudnienia w O. dodatkowo z rana dowoził ludzi autobusem do pracy, wyjeżdżał o godzinie 04:00 rano, przywoził ludzi na 06:30. O 07:00 przesiadał się na samochód ciężarowy, rozwoził ciężkie materiały budowlane i jeździł do 15:00. Później o około 15:30 do 18.00 ponownie jeździł autobusem. W Zakładzie tym zakończył zatrudnienie z powodów przekształceń i konieczności obowiązku kupowania udziałów.

Podczas zatrudnienia w (...) J. O. korzystał z urlopów bezpłatnych, przez łączny okres 1 roku, 1 miesiąca i 14 dni: od 01.07.1989r. do 31.03.1990r., od 01.10.1990r. do 31.10.1990r., od 21.02.1981r. do 16.03.1981r.

W (...) jako kierowcy samochodów ciężarowych pracowali m.in. M. L. – od 23.11.1970r. do 2002r. i J. S. (1) – od 29.05.1972r. do 1996r. Obaj z tytułu tego zatrudnienia uzyskali prawo do wcześniejszej emerytury, J. S. (1) posiada świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Z tytułu powyższego zatrudnienia Zakład (...) w W. wystawił w dniu 31.05.1991r. odwołującemu się świadectwo pracy gdzie wskazano, że w okresie od 27.05.1977r. do 31.05.1991r. zajmował on stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego.

W dniu 10.12.2014r. organ emerytalny wydał zaskarżoną decyzję, znak (...), okres pracy w szczególnych warunkach uwzględniono w wymiarze 1 roku i 28 dni.

W dniu 01.06.2015r. ZUS wydał drugą decyzję, w której uwzględnił odwołującemu okresy pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lat, 4 miesięcy i 13 dni.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: ww. dokumentów znajdujących się w aktach emerytalnych odwołującego się oraz aktach osobowych ze spornego okresu zatrudnienia [dowód: świadectwo pracy z dnia 31.05.1991r. a.e., akta osobowe: skierowanie do pracy, umowy o pracę, angaże, podania o urlopy, karty zasiłkowe], akt emerytalnych świadków J. S. (1) i M. L.. Ponadto podstawę ustaleń stanowiły zeznania przesłuchanych w sprawie świadków i samego odwołującego się. [zeznania świadków: M. L. – k. 20 odwr. a.s., J. S. (2) – k. 21 a.s., zeznania odwołującego się k: 52 – 52 odwr. a.s.]

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji.

J. O. urodził się w dniu (...), zatem podstawą ubiegania się o prawo do emerytury jest ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748). Zgodnie z art. 24 ust 1b pkt 20 tej ustawy wiek emerytalny mężczyzn urodzonych po dniu 30.09.1953 r. wynosi co najmniej 67 lat.

Osoby zatrudnione w szczególnych warunkach mogą przejść na wcześniejszą emeryturę. Muszą udowodnić odpowiedni staż ubezpieczeniowy oraz okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a niekiedy fakt osiągnięcia wieku emerytalnego w czasie takiego zatrudnienia.

Możliwość uzyskania emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewiduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Szczegółowe warunki, na jakich można otrzymać to świadczenie, zawarte są w rozporządzeniu z dnia 07.02.1983r. Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przepisy ustawy emerytalnej za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uznają pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia, o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Rozporządzenie zaś zawiera w formie załączników dwa wykazy rodzajów prac w szczególnych warunkach: wykaz A i B. W pierwszym z nich umieszczono prace m.in. w górnictwie, w energetyce, w hutnictwie przemysłu metalowym, w chemii, w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, w transporcie i łączności, w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym.

Zgodnie z art. 184 ustawy emerytalnej prawo do emerytury mężczyźnie urodzonemu po dniu 31.12.1948r. przysługuje po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ust. 4 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 707.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. 01.01.1999r. osiągnął: co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, tj. 25 lat.

Powyzsza emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, ewentualnie złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody Skarbu Państwa oraz rozwiązania stosunku pracy, z tym, że warunek rozwiązania stosunku pracy obowiązywał do 31.12.2012r. Od 01.01.2013r. warunek niepozostawiania w stosunku pracy nie stanowi przesłanki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury.

Prawo do emerytury na podstawie art. 184 nabywa zatem ubezpieczony, który na dzień 01.01.1999r. legitymował się wymaganym okresem ogólnym i szczególnym, natomiast wiek emerytalny osiągnął po tej dacie, niezależnie od tego, czy w chwili dożycia 55/60 lat miał status pracownika, wykonywał inną pracę (np. prowadził działalność gospodarczą), czy też w ogóle nie był zatrudniony (zob. uchwałę SN z dnia 8 lutego 2007r., II UZP 14/06, OSNPUSiSP 2007, nr 13-14, poz. 199; wyrok SN z dnia 18.07.2007r., I UK 62/07, OSNPUSiSP 2008, nr 17-18, poz. 269 i wyrok SA w Warszawie z dnia 30.04.2007r., III AUa 791/06, Apel. - W-wa 2007, nr 3; por. też uzasadnienie wyroku SA w Szczecinie z dnia 21.06.2005r., III AUa 462/05, OSA 2006, z. 9, poz. 28).

Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21.09.1984r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 08.04.1999r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Ze złożonych dokumentów w sposób jednoznaczny wynika, iż odwołujący ukończył już 60 lat życia i nie przystąpił do OFE, spełnia warunek stażu ogólnego.

ZUS zakwestionował zatrudnienie odwołującego się od 27.05.1977r. do 31.05.1991r. – tj. 14 lat i 5 miesięcy w Zakładzie (...) w W. na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych, z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Przedmiotem sporu pomiędzy stronami była ocena charakteru pracy wykonywanej przez odwołującego się od 27.05.1977r. do 31.05.1991r. w Zakładzie (...) w W. oraz możliwość jej zakwalifikowania jako pracy świadczonej w warunkach szczególnych.

W tym miejscu wskazać należy, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dopuszczalności dowodów przewidziane w art. 246 k.p.c. i 247 k.p.c. w zw. z art. 304 in fine k.p.c. Oznacza to, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających charakter pracy, czasokres zatrudnienia.

Sąd dał wiarę zeznaniom zawnioskowanych przez odwołującego się świadków, jak i jego zeznaniom, albowiem są one ze sobą zgodne, wzajemnie się uzupełniają i znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zebranym w niniejszej sprawie. W toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność osłabiająca ich wiarygodność i moc dowodową. Odnośnie przebywania na urloпах bezpłatnych Sąd uznał, że wiarygodne są dane ze znajdującej się w aktach sprawy dokumentacji.

Świadkowie M. L. i J. S. (1) współpracowali z odwołującym się. Świadek M. L. był zatrudniony w latach 1970 – 2002, a świadek J. S. (1) 1972 – 1996 – obaj jako kierowcy samochodów ciężarowych. Świadkowie ci potwierdzili, że odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako kierowca samochodów ciężarowych, M. L. podał, że pracowali na różne zmiany, ale zdarzało się, że jeździli tym samym pojazdem, a podczas pobytu w Czechosłowacji każdy z nich otrzymał ciężarówkę T., na której pracował. Podali, że J. O. był kierowcą samochodu ciężarowego, przewoził materiały budowlane, żwir, w pełnym wymiarze czasu pracy, jeździł na „wywrotce”. Obaj świadkowie potwierdzili, że dowoził on także autobusem ludzi do pracy i z powrotem, ale robił to „po godzinach”.

Świadek J. S. (1) otrzymał świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych za cały okres zatrudnienia w (...). Świadek M. L. posiada Zaświadczenie o zatrudnieniu na stanowisku kierowcy. Obaj mają okres pracy w w/w Zakładzie zaliczony do pracy w szczególnych warunkach.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że zeznania te stanowią miarodajny środek dowodowy na okoliczność charakteru, stałości i pełnowymiarowości pracy odwołującego się w warunkach szczególnych. Nie bez znaczenia dla ich oceny pozostaje również okoliczność wystawienia przez zakład pracy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych dla jednego ze świadków.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że stanowisko ZUS nie jest zasadne.

Zarówno zeznania świadków - współpracowników, jak i dokumenty zgromadzone w aktach osobowych odwołującego się ze spornego okresu zatrudnienia wskazują, że faktycznie odwołujący się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego. Odwołujący woził materiały budowlane, żwir, a jego zakład pracy zajmował się budową wielkich obiektów, jak elektrownia, bloki, potrzebował więc pojazdów do przewożenia ciężkich materiałów budowlanych. Z treści wykazu A Działu VIII, poz. 2 stanowiącego załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, że prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony są pracami w szczególnych warunkach rozumieniu tegoż Rozporządzenia.

Jak wskazano wyżej, w trakcie zatrudnienia w (...) J. O. przebywał na urloпах bezpłatnych przez okres 1 roku, 1 miesiąca i 14 dni. Okres ten należy odjąć od sumy zatrudnienia tj. od 14 lat i 5 dni – co daje wynik 12 lat, 10 miesięcy i 21 dni.

ZUS zaliczył już do pracy w szczególnych warunkach 2 lata, 4 miesiące i 13 dni.

Tym samym odwołujący się udowodnił wymagane ustawą 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a więc korzysta z prawa do dochodzonego świadczenia.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 10.12.2014r. w ten sposób, że przyznał J. O. emeryturę od dnia 01.11.2014r., stosownie do treści art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. O powyższym orzeczono w pkt 1 wyroku.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującemu prawo do emerytury, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego co do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (wyrok SN z dnia 28.04.2010r., II UK 330/09, LEX 604220).

W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do obciążenia organu emerytalnego odpowiedzialnością za nieustalenie wszystkich okoliczności niezbędnych do wydania decyzji o przyznaniu odwołującemu prawa do emerytury. ZUS nie dysponował bowiem niezbędnymi i wystarczającymi dowodami pozwalającymi na uznanie pracy odwołującego jako pracy w szczególnych warunkach, gdyż nie przedłożył on świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Dopiero na etapie postępowania sądowego odwołujący udowodnił, że faktycznie pracował na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony - co pozwoliło na zaliczenie spornego okresu do pracy w szczególnych warunkach. Z tych względów Sąd w punkcie 2 wyroku stwierdził brak odpowiedzialności organu emerytalnego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.